

Criticilor Mei - comentariu literar

Mihai Eminescu este in literatura romana creator al unei opere ce strabate timpul, traind intr-o perpetua actualitate. Semnificatia lui a dobandit in constiinta poporului nostru caracterul unui mit. Poetul "nepereche", cum avea sa-l numeasca G. Calinescu, reprezinta in literatura noastra un dublu reper de valoare luata in absolut, inscriindu-se in contextul literaturii universale, alaturi de Dante, Hugo, Goethe, cum aprecia T. Vianu si de specific national, drept ipostaza unica a sufletului romanesc in concertul poetic al lumii.

Opera lui Eminescu este variata, complexa, printre speciile lirice cultivate de poet situandu-se : idila(Dorinta, Lacul, Sara pe deal), egloga(Floare albastra), satira(Junii corupti, Scrisorile, Criticilor mei), epistola(Scrisorile), elegia(Revedere, Mai am un singur dor), glosa(Glossa), poemul(Calin(file din poveste), Luceafarul, Memento mori), doina(Ce te legeni..., Doina).

Ca poet, Eminescu s-a situat singur in categoria romanticilor:

Nu ma-ncantati nici cu clasici
Nici cu stil curat si antic-
Toate-mi sunt deopotriva
Eu raman ce-am fost:romantic.
(Eu nu cred nici in lehova)

Viziunea satirica este prezentata in acele poezii in care romantismul lui Eminescu s-a manifestat in latura lui activa, protestatara, titaniana.

Satira eminesciana atinge toate laturile existentei sociale:devitalizarea tineretuli prin desfrau si lipsa de idealuri(Junii corupti);scepticismul, superficialitatea si impostura(Epigonii);imitatia snoaba(Ai nostri tineri);conditia savantului si a artistului intr-o societate in care valorile s-au degradat(Scrisoarea I si Scrisoarea III);formalismul si absenta unei conceptii inalte despre arta(Criticilor mei). Eminescu rade de "comedia cea de obste", de comedia sociala, de pe pozitia romanticului sarcastic, pamfletar.

in poezia Criticilor mei poetul se adreseaza acelor critici literari care, preocupati prea mult de formalitati, uita ca principala menire a poeziei este de a concentra ganduri, sentimente, traiuri.

Prima strofa exprima conceptia lui Eminescu despre poet si raritatea adevaratei valori, insa metafora florilor poate fi generalizata asupra tuturor oamenilor. Aceasta conceptie are corespondente in filozofia budista, unde se considera ca fiecare om este o matrice, un posibil viitor Buddha. insa transformarea este foarte dificila si extrem de rara. Toti oamenii sunt "frumosi" prin natura lor, insa putini sunt cei capabili sa se ridice, sa se remarce prin valoare, sa "rodeasca".

Multe flori sunt, dar putine
Rod in lume vor sa poarte,

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Diferentierea se face strict, la poarta dintre viata si moarte, cuvinte antonimice asezate in finalul ultimelor doua versuri, folosite pentru a rezuma problema existentialitatii poetului, asemeni ideologiei crestine, conform careia sufletul, dupa moarte, poate ajunge in Rai Sau in Iad.

Toate bat la poarta vietii,
Dar se scutur multe moarte.

Poetul poate trece de poarta vietii, pentru a trai vesnic prin opera sa, sau poate sa moara in anonimat. Observam ca, aici, viata si moartea nu se refera la existenta materiala, comuna, ci la cea spirituala, superioara. Moartea este pierderea in banalitate, trecerea prin viata fara o realizare cu adevarat importanta.

Observam imbinarea imaginii auditive : "toate bat", cu cea vizuala, de miscare descensiva: "se scutur". Se creeaza un tablou ce aduce aminte de picturile de pe manastirile crestine, care surprind sufletele aspirand spre imparatia Cerurilor, multe cazand in abisul Iadului.

Toate operele pot fi frumoase, ca niste flori, dar ele vor muri fara sa rodeasca, daca nu au un continut real, daca nu au esenta.

Aceasta idee este mai conturata in cea de-a doua strofa:

E usor a scrie versuri
Cand nimic nu ai a spune,
insirand cuvinte goale
Ce din coada au sa sune.

Poezia nu trebuie sa fie o insiruire de "cuvinte goale" ce "din coada au sa sune", capcana in care cad multi poeti. Verbul "insirand" evoca monotonia unor astfel de poezii, iar epitetul "goale" sustine lipsa lor de semnificatie.

Astfel de poezii, "cand nimic nu ai a spune", sunt usor de realizat, pentru ca autorul trebuie sa aiba grija doar ca ele sa "sune din coada", nu este preocupat de a-si exprima gandurile in cel mai bun mod cu putinta. Pentru acesti poeti, cuvintele fac poezia, conceptie gresita, intrucat cuvintele sunt doar unelte, simboluri, care, folosite cat mai bine, pot exprima poezia, poezie venita din sufletul poetului, si care, astfel, poate gasi ecou si in sufletul cititorului.

Disjunctia "dar" din inceputul celei de-a treia strofe anunta trecerea de cealalta parte, la poetii care au ceva de spus, practic marcheaza antiteza desfasurata aproape pe toata poezia, intre cele doua categorii de creatori.

Dar cand inima-ti framanta
Doruri vii si patimi multe
s-alor glasuri a ta minte
Sta pe toate sa le-asculte,

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Aceasta strofa este expresia intensitatii pasiunii poetului, a romantismului acestuia. El este coplesit de doruri si patimi. Verbul "framanta" sugereaza o miscare continua, asemanatoare miscarii materiei, a dorurilor si a patimilor atat de intense. Epitetele "vii" si "multe" exprima incarcatura emotionala deosebita, aproape apasatoare pentru inima poetului.

Se observa separarea celor doua elemente ale umanitatii, inima si mintea (afectivitatea si ratiunea): inima este originea dorurilor si patimilor, esenta poeziei, iar mintea trebuie sa stea "sa le-asculte", sa le analizeze.

Simtirile sunt la fel ca poetii: ele "bat la portile gandirii", pentru a fi exteriorizate, exprimate in cuvinte. Ele sunt toate poezie latentă, iar gandirea le alege pe cele mai intense, mai expresive, pentru a le da "intrare-n lume".

Ca si flori in poarta vietii
Bat la portile gandirii,
Toate cer intrare-n lume,
Cer vesmintele vorbirii.

Vorbirea este o legatura intre sine si lume, expresia sentimentelor trecute de poarta gandirii, un "vesmant" fara de care simtirile proprii nu ar putea fi vizibile, inteligibile pentru ceilalti.

Pronumele nehotarat "toate" si verbele "bat" si "cer" (repetat) arata presiunea la care este supusa gandirea poetului, solicitata continuu.

in strofa a 5-a poetul face prima referire la critici, in cadrul interrogatiei retorice:

Pentru-a tale proprii patimi,
Pentru propria-ti viata,
Unde ai judecatorii,
Nenduratii ochi de gheata?

"Judecatorii", preocupati de analiza cuvintelor, nu dau atentie continutului, incarcaturii emotionale a operei. Metafora "ochi de gheata", foarte sugestiva, ilustreaza perfect parerea poetului despre critici: ochiul

si gheata sunt simboluri ale ratiunii pure; ele, alaturate, nu lasa loc afectivitatii, intelegerii, lucru amplificat de epitetul "nendurati". Criticii sunt doar niste ochi, astfel ei nu pot decat sa vada, nu pot simti, nu pot intelege adevarata poezie.

Tonul poetului este atat de revolta, cat si de neputinta, fapt indicat de repetarea prepozitiei "pentru" si de relizarea interrogatiei retorice prin intermediul adverbului "unde".

Toata framantarea poetului este concentrata in interjectia "ah" din inceputul strofei a VI-a:

Ah ! atuncea ti se pare

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Ca pe cap iti cade cerul :
Unde vei gasi cuvantul
Ce exprima adevarul ?

Cautarea cuvantului "ce exprima adevarul" pare imposibila, lucru redat prin folosirea interogatiei retorice cu adverbul "unde" si se apropie de obsesie pentru poetul a carui traiiri genereaza o presiune extraordinara, caruia "atuncea" i se pare "ca pe cap" ii "cade cerul".

Daca in cea mai mare parte a poeziei, Eminescu si-a prezentat conceptia despre poet si poezie, in ultima strofa, el se adreseaza direct criticilor, transmitandu-le concluzia :

Critici voi, cu flori deserte,
Care roade n-ati adus -
E usor a scrie versuri
Cand nimic nu ai de spus.

Poetul foloseste din nou metafora florilor pentru a atrage atentia criticilor ca ei nu au promovat nici o opera de valoare, ci doar "flori deserte". Desertaciunea, inutilitatea acelor opere corespunde superficialitatii creatorilor, care le scriu fara sa aiba ceva de spus.

Ideile lui Eminescu despre arta nu apar in studii sistematice. Ele se regasesc insa in intreaga sa creatie fie in articole, fie in poeziile a caror tema e chiar arta, asa cum este Criticilor mei.

Eminescu aspira nu spre o arta cu preocupari marunte, realista intr-un mod ingust, care sa imite natura (pentru ca natura, alaturata cu acel desemn prea sters din lirica moderna, e mult, mult mai presus) si nici spre una exclusiv formala (Sa reproduci frumosul in forme ma inveti : /De-aceea poezia ma imple de dispret - Icoana si privaz), ci spre o arta care sa transfigureze semnificatiile realitatii, in care cuvantul sa exprime adevarul.